

beleidsnota

Speelvoorzieningen

2013-2018

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Inleiding	
1.1. Aanleiding	4
1.2. Probleemformulering	4
1.3. Doelstelling	4
1.4. Leeswijzer	4
2. Het belang van buiten spelen	
2.1. Waarom buiten spelen?	5
2.2. Het belang van speelvoorzieningen	5
3. Begripsbepaling, wettelijk kader en raakvlakken	
3.1. Begripsbepaling	6
3.2. Wettelijk kader	7
3.3. Raakvlakken	8
4. Huidige situatie	
4.1. Speelvoorzieningenbeleid herindelingsgemeenten	12
4.2. Situatie vanaf 1 januari 2013	12
5. Visie en doelstellingen speelvoorzieningenbeleid	
5.1. Visie	13
5.2. Doelstellingen	13
6. Nieuw speelvoorzieningenbeleid	
6.1. Bestaande speelvoorzieningen	14
6.2. Nieuwe speelvoorzieningen	17
6.3. Maatwerk	19
6.4. Communicatie	19
6.5. Budgetten	19
7. Acties en planning	21

Bijlagen

1. Overzicht bestaande speelvoorzieningen
2. Beschrijving speelvoorzieningenbeleid herindelingsgemeenten
3. Overzicht exploitatie- en activiteitsubsidies
4. Kwaliteitsnormen bestaande speelvoorzieningen
5. Beoordelingscriteria nieuwe speelvoorziening in bestaand deel van dorp of stad
6. Beoordelingscriteria nieuwe speelvoorziening in nieuwbouwwijk

Samenvatting

In de gemeente Súdwest-Fryslân zijn 314 speelvoorzieningen waarvan 263 vrij toegankelijk (opengesteld) zijn. Op de 263 speelvoorzieningen staan 1.438 speeltoestellen. Op dit moment is er voor de speelvoorzieningen geen beleid vastgesteld waardoor een helder toetsingskader ontbreekt. Deze beleidsnota voorziet hierin en geldt voor een periode van vijf jaar (2013 – 2018).

Voor de ontwikkeling is het belangrijk dat kinderen buiten spelen. Daarvoor zijn speelvoorzieningen nodig. Voldoende en aantrekkelijke speelvoorzieningen zorgen er ook voor dat een dorp of wijk leefbaar blijft.

Binnen de openbare ruimte wordt onderscheid gemaakt tussen informele en formele speelvoorzieningen. Een informele speelvoorziening is een ruimte waar geen speeltoestellen aanwezig zijn zoals een straat of grasveldje. Op een formele speelvoorziening staan wel speeltoestellen, zoals een speeltuin. De beleidsnota heeft alleen betrekking op de formele speelvoorzieningen. De formele speelvoorzieningen die niet vrij toegankelijk zijn vallen echter buiten deze beleidsnota. Als voorbeeld noemen we een peuterspeelzaal met een afgesloten plein. Tenslotte vallen speelvoorzieningen bij onder andere zwembaden en (grote) recreatieterreinen ook buiten deze beleidsnota omdat deze speelvoorzieningen wel vrij toegankelijk zijn maar de gemeente hier geen bemoeienis mee heeft. Het gemeentelijk beleid is er op gericht om speelvoorzieningen zo veel mogelijk vrij toegankelijk te maken voor kinderen.

De gemeente heeft geen wettelijk verplichting om speelvoorzieningen aan te leggen. De belangrijkste voorschriften staan in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. Dit besluit regelt met name de veiligheid van de speeltoestellen. De beheerder moet er voor zorgen dat het speeltoestel veilig is. Er is een landelijke speelruimtenorm die adviseert om 3% van het woongebied te reserveren voor speelvoorzieningen. Het Ministerie van VROM vraagt gemeenten voor nieuwe woonwijken uit te gaan van de 3 % als richtgetal en voor bestaande speelvoorzieningen naar het percentage van 3% toe te groeien. In de praktijk is er kritiek op deze norm die te vaag zou zijn en niets zegt over het aantal speelvoorzieningen. Sommige gemeenten hanteren daarom geen speelruimtenorm of hebben een eigen norm vastgesteld. Het speelvoorzieningenbeleid heeft raakvlakken met diverse andere beleidsterreinen zoals het gezondheidsbeleid en de leefbaarheid in de dorpen en wijken.

Bolsward, It Klif

Tot 1 januari 2013 was het speelvoorzieningenbeleid van de voormalige herindelingsgemeenten van toepassing. Dit beleid was verschillend. In de meeste herindelingsgemeenten werd het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen door de gemeente uitgevoerd, een minderheid lag de verantwoordelijkheid bij derden zoals een wijkvereniging of een dorpsbelang. Vanaf 1 januari 2013 heeft de gemeente geen speelvoorzieningenbeleid meer. Het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen vindt nu op ad hoc basis plaats waarbij zoveel mogelijk wordt gehandeld naar bevind van zaken en in 'de geest van' de voormalige herindelingsgemeenten. Bovendien zijn de bestaande afspraken niet altijd duidelijk of verouderd. Dit is een ongewenste situatie.

De visie van de gemeente op het speelvoorzieningenbeleid luidt: *'de gemeente Súdwest - Fryslân wil kinderen van 0-18 jaar stimuleren om buiten te spelen. Buitenspelen is gezond en goed voor de ontwikkeling en bevordert de leefbaarheid van steden en dorpen'*. De doelgroep is verdeeld in drie categorieën: 0 – 6 jaar, 6 – 12 jaar en 12 – 18 jaar. Doelstelling van het gemeentelijk speelvoorzieningenbeleid is *'voldoende, veilige en aantrekkelijke speelvoorzieningen voor kinderen van 0 – 18 jaar'*.

Het nieuwe speelvoorzieningenbeleid maakt onderscheid tussen bestaande speelvoorzieningen en nieuwe speelvoorzieningen.

Voor de bestaande speelvoorzieningen wordt geen speelruimtenorm vastgesteld. Wij gaan er van uit dat het aantal bestaande speelvoorzieningen en de spreiding daarvan voldoende is. De komende vijf jaar richt het gemeentelijk beleid zich voor de bestaande speelvoorzieningen op de volgende actiepunten:

- het verbeteren van de kwaliteit (kwaliteitsnormen) en het oplossen van knelpunten
- het uitvoeren van beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen door de gemeente volgens een basisniveau
- het verwijderen van speeltoestellen die niet meer worden gebruikt en het handhaven van de betreffende speelvoorziening als informele speelvoorziening (openbaar terrein zonder speeltoestellen)
- het openstellen van pleinen bij scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven stimuleren en daarover heldere afspraken maken met de eigenaren
- het beëindigen van activiteiten- en exploitatiesubsidies
- het toepassen van maatwerk in bijzondere gevallen.

De actiepunten van het gemeentelijk beleid voor nieuwe speelvoorzieningen zijn:

- bij het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen streven we er naar om 3 % van het woongebied te reserveren voor speelvoorzieningen
- in de exploitatieopzet van een nieuwe woonwijk reserveren we een normbedrag van € 350 per woning (exclusief btw) voor de aanleg van nieuwe speelvoorzieningen
- een speelvoorziening in een nieuwe woonwijk wordt aangelegd als wordt voldaan aan beoordelingscriteria
- de inrichting van de speelvoorziening vindt plaats volgens de kwaliteitsnormen
- het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen wordt door de gemeente uitgevoerd volgens een basisniveau
- de aanleg van een nieuwe speelvoorziening in een bestaand gedeelte van een dorp of stad is in principe niet mogelijk; een aanvraag wordt getoetst aan beoordelingscriteria
- het toepassen van maatwerk in bijzondere gevallen.

De uitvoering van het speelvoorzieningenbeleid vindt plaats binnen de daarvoor beschikbare budgetten en in overleg met de direct belanghebbenden zoals bewoners, een speeltuin- of wijkvereniging of een dorpsbelang. Voor het dagelijks beheer en onderhoud is voldoende budget. Er is op dit moment geen budget voor groot onderhoud (de aanschaf en het vervangen van grote, dure speeltoestellen).

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Door de gemeentelijke herindeling is het speelvoorzieningenbeleid van de voormalige herindelingsgemeenten op 1 januari 2013 van rechtswege vervallen. Er is dus aanleiding om nieuw beleid op te stellen. Voorgesteld wordt het speelvoorzieningenbeleid voor de komende vijf jaar (2013 – 2018) vast te stellen. Deze termijn sluit aan bij de raadsperiode 2014 – 2018. In 2018 kan het bestaande beleid worden geëvalueerd en geactualiseerd.

1.2. Probleemformulering

Door het ontbreken van een speelvoorzieningenbeleid is er op dit moment geen helder toetsingskader voor de aanleg, het wijzigen of uitbreiden van speelvoorzieningen. De uitvoering gebeurt nu veelal ad hoc waarbij blijkt dat afspraken en situaties soms niet duidelijk of verouderd zijn. Deze situatie is ongewenst.

1.3. Doelstelling

Het doel van de nota is nieuw beleid – en daarmee een toetsingskader – vast te stellen voor bestaande en toekomstige speelvoorzieningen voor kinderen van 0 – 18 jaar.

1.4. Leeswijzer

De opzet is om een korte, heldere beleidsnota te maken. In hoofdstuk 2 gaan we in op het belang van buiten spelen. Hoofdstuk 3 legt uit wat onder een speelvoorziening moet worden verstaan, welke wettelijke voorschriften van toepassing zijn en omschrijft de raakvlakken met andere beleidsvelden. Hoofdstuk 4 behandelt het speelvoorzieningenbeleid van de herindelingsgemeenten en de huidige situatie. De visie en de doelstellingen van het nieuwe speelvoorzieningenbeleid worden beschreven in hoofdstuk 5. Het nieuwe beleid voor bestaande en toekomstige speelvoorzieningen wordt uiteengezet in hoofdstuk 6. Het laatste hoofdstuk omschrijft de acties die nodig zijn om het beleid uit te voeren met een planning van deze acties.

Sportlaan, Arum

2. Het belang van buiten spelen

2.1. Waarom buiten spelen?

Het is belangrijk dat kinderen buiten spelen. Tijdens het buiten spelen komen kinderen andere hindernissen, uitdagingen en verrassingen tegen dan binnen achter de computer. In de buitenlucht ontmoeten kinderen leeftijdgenoten en ontwikkelen kinderen zich fysiek, sociaal-emotioneel en verstandelijk.

Veel en afwisselend bewegen is ook belangrijk voor een goede gezondheid. Door de buitenlucht zijn kinderen minder gevoelig voor allergieën en astma. Bewegen is ook belangrijk om overgewicht te voorkomen. Door gevarieerde beweegmogelijkheden wordt de motoriek van kinderen gestimuleerd. In het samenspel met andere kinderen en volwassenen leren kinderen zelfstandig te communiceren, conflicten op te lossen en te onderhandelen. De aanwezigheid van andere kinderen is vaak de belangrijkste reden om ergens buiten te spelen. Contact met andere kinderen stimuleert ook de taal- en betekenisverwerving. Tenslotte ontwikkelen kinderen die buiten spelen een sterk oriëntatievermogen en leren afstanden in te schatten. Ze krijgen inzicht in het gedrag van weggebruikers en leren verkeerssituaties te beoordelen.

Brede School Duinterpen, Sneek

2.2. Het belang van speelvoorzieningen

Voldoende, veilige en goede speelvoorzieningen zorgen voor een positief effect op de leefbaarheid in de dorpen en wijken. Speelvoorzieningen maken een dorp of wijk aantrekkelijk en verminderen de kans op overlast. Huizenkopers letten vaak op de kwaliteit van de buurt. Een dorp of stadswijk waar kinderen zonder overlast vrij buiten kunnen spelen is meer in trek.

3. Begripsbepaling, wettelijk kader en raakvlakken

3.1. Begripsbepaling

Binnen de openbare ruimte wordt vaak onderscheid gemaakt tussen informele en formele speelvoorzieningen. Met een informele speelvoorziening wordt een ruimte bedoeld waar geen speeltoestellen aanwezig zijn maar die wel gebruikt kan worden om te spelen. Voorbeelden zijn straten, bomen, stoepen en trapveldjes. Met een formele speelvoorziening wordt een ruimte bedoeld waar één of meer speeltoestellen staan en die ook als zodanig zijn bestemd. Een speeltuin of een grasveld met doelen zijn voorbeelden van een formele speelvoorziening. Deze nota heeft betrekking op de formele speelvoorzieningen omdat voor deze categorie nieuw beleid moet worden opgesteld. De gemeente telt op dit moment 314 formele speelvoorzieningen waarvan 263 vrij toegankelijk zijn. Op de 263 speelvoorzieningen staan 1.438 speeltoestellen.

Informele speelvoorziening Tsjerkelân, Witmarsum

Een overzicht van de bestaande speelvoorzieningen per dorp of stad is bijgevoegd ([Bijlage 1](#)). Deze speelvoorzieningen kunnen in hoofdzaak worden verdeeld in volgende categorieën:

1. Speeltuinen

De speeltuinen onderscheiden zich van openbare speelplaatsen doordat er sprake is van openings- en sluitingstijden en een vaste vorm van toezicht. De gemeente telt drie speeltuinen waarbij de speeltoestellen eigendom zijn van de gemeente.

2. Openbare speelplaatsen

Openbare speelplaatsen zijn vrij toegankelijk. Het gaat hier om speelplaatsen met één of meer speeltoestellen zoals een schommel of wip maar ook om trapveldjes waar bijvoorbeeld doelen zijn geplaatst. In de gemeente zijn 216 openbare speelplaatsen.

3. Pleinen bij scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven

Ook op pleinen van scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven zijn vaak speeltoestellen aanwezig. Een deel van deze pleinen is (nog) eigendom van de gemeente maar meestal is een derde, zoals een schoolbestuur, eigenaar. Sommige pleinen zijn na schooltijd opengesteld voor kinderen. Voor het openstellen van de pleinen is toestemming nodig van de eigenaar. Als deze toestemming wordt verleend dan zullen er afspraken moeten worden gemaakt over het gebruik van de speeltoestellen na sluitingstijd. De gemeente Súdwest-Fryslân heeft 95 pleinen voor basisscholen en peuterspeelzalen. Volgens onze informatie zijn 44 pleinen opengesteld (Bijlage 1).

De pleinen bij kinderdagverblijven zijn nog niet (volledig) geïnventariseerd omdat de gemeente daar tot nu toe niet of nauwelijks bemoeienis mee heeft.

Deze beleidsnota heeft alleen betrekking op formele speelvoorzieningen die nu of in de toekomst vrij toegankelijk zijn. Informele speelvoorzieningen en formele speelvoorzieningen die niet vrij toegankelijk zijn vallen hier buiten. Ook speelvoorzieningen bij onder andere zwembaden en recreatieterreinen zijn niet meegenomen omdat de gemeente geen eigenaar is en hier verder geen bemoeienis mee heeft.

3.2. Wettelijk kader

De gemeente heeft geen wettelijke verplichting om speelvoorzieningen aan te leggen.

Internationaal Verdrag

In artikel 31 van het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind is bepaald dat ieder kind recht heeft om te spelen. Dit verdrag is ook door Nederland ondertekend. De betrokken overheden zullen zich in moeten spannen om te zorgen voor voldoende spelen en recreatiemogelijkheden voor kinderen.

Het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen

De belangrijkste wettelijke bepaling is het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. Het Warenwetbesluit regelt de veiligheid van speeltoestellen. In dit besluit staan voorschriften voor het ontwerp, de constructie, de installatie, het gebruik en het beheer en onderhoud van speeltoestellen. De voorschriften gelden voor fabrikanten van speeltoestellen maar ook voor personen of instanties die een speeltoestel plaatsen. De eigenaar moet zorgen dat er goedgekeurde speeltoestellen worden neergezet. De beheerder is verantwoordelijk voor het veilig gebruik van een speeltoestel. Dit houdt in dat een speeltoestel veilig geïnstalleerd en goed onderhouden moet zijn, volgens vastgestelde normen. Elk speeltoestel moet een logboek hebben. In dit logboek staan gegevens over de fabrikant/importeur, de installateur, de eigenaar en beheerder. Daarnaast geeft het logboek inzicht over het speeltoestel zelf zoals de keuringen, inspecties, onderhoud en ongevallen. Er gelden richtlijnen voor de inspectie van speeltoestellen die onder andere afhankelijk zijn van de gebruiksintensiteit. Deze richtlijnen zijn:

- routinematige of visuele inspecties: dagelijks tot wekelijks (visuele inspectie op loszittende onderdelen, vervuiling, vandalisme etc.)
- functionele inspecties: maandelijks tot driemaandelijks (beschadiging, stabiliteit, roestvorming etc.)
- grote inspecties: één of twee keer per jaar (grondige inspectie, toetsing NENnormen etc.).

De nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA) ziet toe op de naleving van de voorschriften van het besluit. Aan de hand van het logboek wordt gecontroleerd of het beheer goed is uitgevoerd. Het Warenwetbesluit heeft betrekking op speeltoestellen die bestemd zijn voor openbare ruimten. Dit begrip wordt ruim uitgelegd. Ook speeltoestellen van kinderdagverblijven en andere niet vrij toegankelijke inrichtingen vallen onder het besluit.

Omgevingsvergunning en bestemmingsplan

Het plaatsen van een speeltoestel tot vier meter hoogte is in principe vergunningsvrij. Op dit moment zijn er in de gemeente Súdwest-Fryslân geen speeltoestellen die hoger zijn dan vier meter. Daarnaast dient een speelvoorziening aan de voorschriften van het bestemmingplan te voldoen.

Aansprakelijkheid

Als er een incident met een speeltoestel gebeurt zijn er verschillende partijen die met aansprakelijkheid te maken kunnen krijgen:

- de producent van het speeltoestel: is aansprakelijk als het product niet aan de te verwachten eisen voldoet;
- de installateur: kan aansprakelijk worden gesteld als het speeltoestel niet op de afgesproken wijze is geïnstalleerd;
- de eigenaar die het speeltoestel heeft gekocht: moet zorgen dat er een goedgekeurd speeltoestel wordt geplaatst zodat er geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid van personen ontstaat;
- de beheerder van speeltoestel: kan aansprakelijk worden gesteld als het speeltoestel niet veilig is.

Eigendom en beheer

De eigenaar van een speeltoestel is degene die het toestel heeft gekocht. Meestal is de eigenaar ook beheerder. Als een speeltoestel op gemeentegrond wordt geplaatst wordt de gemeente door natrekking eigenaar van de speeltoestellen die aard- en nagelvast in de grond staan. Losse speeltoestellen blijven eigendom van degene die het speeltoestel heeft geplaatst maar dit komt in de praktijk niet of nauwelijks voor.

De gemeente kan het eigendom en/of het beheer overdragen aan een derde, bijvoorbeeld een wijkvereniging of dorpsbelang. Voor de eigendomsoverdracht kan een opstalrecht worden gevestigd. Daarbij wordt het beheer en onderhoud ook overgedragen. Het vestigen van een opstalrecht komt niet vaak voor. Een andere mogelijkheid is dat de gemeente met een wijkvereniging of dorpsbelang een beheersovereenkomst sluit. In dat geval blijft de gemeente eigenaar van het speeltoestel en is het beheer in handen van de wijkvereniging of het dorpsbelang. Wanneer bewoners beheertaken op zich nemen is het verstandig dat zij werken vanuit een rechtspersoon (vereniging of stichting) en een goede aansprakelijkheidsverzekering hebben afgesloten.

Speelruimtenorm

Er zijn geen wettelijke voorschriften voor speelvoorzieningen. Wel is er in 1999 een landelijke speelruimtenorm ontwikkeld door de NUSO – de Landelijke Organisatie voor Speeltuinwerk – een Nationaal Jeugdfonds Jantje Beton. Volgens deze speelruimtenorm moet in een woongebied 3 % worden gereserveerd voor formele speelvoorzieningen. Als vervolg hierop heeft het Ministerie van VROM in 2006 in een beleidsbrief 'Nader beleid buitenspeelruimte' gemeenten verzocht om bij (nieuwe) ruimtelijke planvorming uit te gaan van de 3%-norm als richtgetal. Voor bestaande speelvoorzieningen worden gemeenten gevraagd zo nodig naar het percentage van 3 % toe te groeien. Tenslotte vraagt het Ministerie de gemeente aandacht te besteden aan de kwaliteit en de bereikbaarheid van de speelvoorzieningen.

In de praktijk is er veel kritiek op de norm. De norm is vaag en zegt niets over het aantal speelvoorzieningen en de inrichting daarvan. Ook zou de norm meer geschikt zijn voor nieuwbouwplannen. Gevolg is dat sommige gemeenten de speelruimtenorm niet hanteren of een eigen norm hebben vastgesteld.

3.3 Raakvlakken

Het speelvoorzieningenbeleid heeft raakvlakken met andere gemeentelijke beleidsterreinen. Die raakvlakken worden in deze paragraaf beschreven.

Openbaar groen

Een hoofdproduct in het gemeentelijk groenbeheer zijn de speelvoorzieningen. Het onderhoud aan het openbaar groen in de woonomgeving heeft een directe relatie met de dagelijkse beleving van de openbare ruimte door burgers. Dit geldt niet alleen voor het groenonderhoud maar ook voor het beheer van speelvoorzieningen.

De groenvoorzieningen zijn landelijk gezien belangrijke items in burgertevredenheidsonderzoeken en bepalen in grote mate de ruimtelijke kwaliteit van een gemeente. Openbaar groen is, inclusief sport en spelen, uitermate geschikt om een gemeente positief in het nieuws te laten komen. Het is een belangrijk aandachtspunt bij de dorps-, wijk- en stadsbelangen, blijkt uit de visitaties en bestuurlijke overleggen (bron: Notitie openbaar groen 2012).

Gezondheidsbeleid

Het gezondheidsbeleid van de gemeente borduurt tot medio 2014 voort op het regionaal beleidsplan (2009 – 2012) van de herindelingsgemeenten en de gemeenten Gaasterlân-Sleat, Lemsterland en Littenseradiel. De uitgangspunten, thema's en ingezette interventies van het regionaal beleidsplan zijn nog steeds actueel. In het beleidsplan wordt gesteld dat sport en bewegen belangrijk is voor de gezondheid. Om die reden wordt door de landelijk overheid, de gemeenten en sportsector een impuls gegeven aan het realiseren van beweeginterventies. Op allerlei manieren worden kinderen gestimuleerd om meer te bewegen. Een uitnodigende buitenspeelruimte kan hier aan bijdragen.

Pannakooi, J.W. Frisotraat, Sneek

Sport en bewegen

De gemeente Súdwest-Fryslân wil een gezonde sportgemeente zijn. De missie is dat alle inwoners een leven lang sporten en bewegen. In de gemeentelijke visie heeft elke inwoner de mogelijkheid om te sporten en te bewegen, is sporten en bewegen een vast onderdeel van de dagelijkse tijdbesteding en draagt bij aan maatschappelijke thema's als gezondheid, welzijn en sociale cohesie. Het beleid is bedoeld voor alle inwoners waarbij extra aandacht wordt besteed aan onder andere (kansarme) jeugd (bron: gemeentelijke 'Beleidsnota Sport en Bewegen 2013-2016'). Daarnaast pleit het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) voor een 'beweegvriendelijke omgeving'. De directe woonomgeving moet als het ware uitnodigen tot sport en bewegen.

Onderwijs

Tussen 2001 en 2011 is wetenschappelijk onderzoek gedaan naar bewegen en de relatie met andere schoolvaardigheden. Uit het onderzoek is gebleken dat hoe beter de bewegingsvaardigheden zijn, hoe beter de schoolvaardigheden. Het verbeteren van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs is een belangrijk speerpunt voor de komende jaren (bron: gemeentelijke 'Beleidsnota Sport en Bewegen 2013-2016'). Op basis van de wet primair, speciaal en voortgezet onderwijs, de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Súdwest-Fryslân en de bekostigingsstelsels onderwijs zijn de aanschaf, de vervanging en het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen vastgelegd. Deze wet- en regelgeving blijft met deze nota in stand.

Wet maatschappelijke ondersteuning en welzijnsbeleid

In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) wordt een aantal prestatievelden geformuleerd die een relatie hebben met de speelvoorzieningen. Prestatieveld 1 is het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten. Prestatieveld 2 is de op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met opgroei-problemen en ouders met opvoedingsproblemen. Het gemeentelijk Wmo- en welzijns-beleid beoogt ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren te vergroten en gezondheidsverschillen tussen kinderen en jongeren te verkleinen, evenals achterstanden op het gebied van sport en bewegen, ontwikkeling en opvoeding (bron: nota 'Wmo- en welzijns-beleid 2013 – 2016'). In hoofdstuk 2 staat dat buitenspelen belangrijk is voor de ontwikkeling van kinderen. Een goede buitenspeelruimte kan preventief werken en bepaalde opvoedproblemen voorkomen.

Leefbaarheid / kernenbeleid

Het kernen- en wijkenbeleid wordt uitgevoerd passend binnen de Wmo-kaders, prestatieveld 1. Leefbaarheid is een verzamelterm voor factoren die samen bepalen hoe mensen hun woon- en leefomgeving ervaren. Factoren die een rol spelen zijn onder andere de aanwezigheid van speel- en sportvoorzieningen (Bron: Kernenbeleid "De doar iepen foar de mienskip").

Speeltuin Exmorra

Openbare orde en veiligheid

Doelstelling van het gemeentelijk veiligheidsbeleid 2012-2016 is het beheersen of het verminderen van jeugdoverlast en vernielingen. Twee beleidsnotities, te weten Overlast (1) en Jongeren op Straat (2) geven invulling aan de thema's veilige- en leefbare kernen en wijken en jeugdoverlast. Speelvoorzieningen zijn onderdeel van de openbare ruimte die van iedereen is. Over speelvoorzieningen bestaan verschillende ideeën en er kan sprake zijn van tegengestelde belangen. Bij overlast door het gebruik van speelvoorzieningen bevatten beide notities beleidslijnen en handelwijzen.

Algemene Plaatselijke Verordening

Vooraf ten aanzien van overlast van honden (uitwerpselen) is de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van toepassing. In de APV is een verbod opgenomen voor de eigenaar of houder van een hond om deze hond te laten verblijven of te laten lopen op een voor het publiek toegankelijke en kennelijk als zodanig ingerichte kinderspeelplaats, zandbak of speelweide.

Duurzaamheidsbeleid

De gemeentelijke visie op een duurzame toekomst en de manier waarop dat kan worden bereikt, zijn vastgelegd in de duurzaamheidsvisie "Op-stap nei duorsumens".

In het Klimaatakkoord, dat tussen Rijk en gemeenten is gesloten, wordt gestreefd naar 100% duurzaam inkopen in 2015. In ons inkoop- en aanbestedingenbeleid sluiten wij hierbij aan. De gemeente verzorgt een groot deel van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij nieuwe projecten zal de openbare ruimte onderhoudsarm worden aangelegd en bij bestaande situaties wordt deze zoveel mogelijk aangepast naar een onderhoudsarme situatie.

4. Huidige situatie

4.1. Speelvoorzieningenbeleid herindelingsgemeenten

Het speelvoorzieningenbeleid van de vijf herindelingsgemeenten was verschillend. In de gemeenten Bolsward en Wûnseradiel lag de verantwoordelijkheid voor de veiligheid (beheer en onderhoud) van de speelvoorzieningen vooral bij derden zoals buurt- en wijkverenigingen en dorpsbelangen. De gemeenten Nijefurd, Sneek en Wymbritseradiel verzorgden voor het merendeel zelf het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen. Ook de frequentie van de inspecties was verschillend, soms vond een grote inspectie jaarlijks plaats, soms één keer in de drie jaar. De juridische aspecten (aansprakelijkheid) hebben in de vijf gemeente niet de volle aandacht gekregen. Er zijn niet altijd goede afspraken gemaakt met als gevolg dat de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud en de aansprakelijkheid soms niet goed geregeld is. De herindelingsgemeenten hebben ook geen vervangings- en investeringsbeleid voor speelvoorzieningen vastgesteld. In 2011 is er vanuit het kernenfonds (kwaliteitsgeld) éénmalig een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de bestaande speelvoorzieningen. Een uitgebreidere beschrijving van het speelvoorzieningenbeleid van de herindelingsgemeenten is opgenomen in [Bijlage 2](#).

4.2. Situatie vanaf 1 januari 2013

Op grond van de wet Algemene regels herindeling vervalt het speelvoorzieningenbeleid van de herindelingsgemeenten op 1 januari 2013. Er is binnen de termijn van twee jaar geen nieuw beleid vastgesteld. In de afgelopen twee jaar zijn de bestaande speelvoorzieningen geïnventariseerd. Het ontbreken van beleid maakt de uitvoering vanaf 1 januari 2013 lastig. Hoe moet een aanvraag voor een nieuwe speelvoorziening bijvoorbeeld worden beoordeeld? Er wordt zo veel mogelijk gehandeld in de geest van de fusiegemeenten. De communicatie loopt meestal via de dorp- of wijkcoördinator of de gemeentelijk inspecteur. Daarnaast worden er vaak in overleg met direct betrokkenen (wijkvereniging, dorpsbelang) speeltoestellen vervangen. Veel maatwerk dus. Het beheer en onderhoud van vrij toegankelijke speelvoorzieningen, inclusief functionele en grote inspecties, wordt op dit moment hoofdzakelijk door de gemeente uitgevoerd. Een aantal wijk- en speeltuinverenigingen ontvangt subsidie voor de exploitatie of het organiseren van activiteiten. Een overzicht van deze subsidies is opgenomen in [Bijlage 3](#).

Speelveld Kimsverd

5. Visie en doelstellingen speelvoorzieningenbeleid

5.1. Visie

De gemeente Súdwest-Fryslân wil de leefbaarheid van de dorpen en steden behouden en versterken. Daarnaast vindt de gemeente het belangrijk dat kinderen sporten en bewegen. De gemeentelijke visie op het speelvoorzieningenbeleid luidt:

De gemeente Súdwest-Fryslân wil kinderen van 0 – 18 jaar stimuleren om buiten te spelen. Buitenspelen is gezond en goed voor de ontwikkeling en bevordert de leefbaarheid in de dorpen en steden.

De doelgroep van het speelvoorzieningenbeleid zijn kinderen van 0 tot 18 jaar. Zij worden ingedeeld in drie leeftijdscategorieën:

- kinderen van 0 – 6 jaar
- kinderen van 6 – 12 jaar
- kinderen van 12 – 18 jaar

Het is belangrijk om te weten hoe de verschillende leeftijdscategorieën gebruik maken van de aanwezige speelvoorzieningen.

Kinderen van 0 - 6 jaar

Voor kinderen tot ongeveer drie jaar is een speelvoorziening een plek waar hij of zij onder begeleiding van een oudere veilig kan bewegen. Vanaf ongeveer vier jaar worden kinderen langzaam steeds zelfstandiger, hun motorische vaardigheden nemen toe en ze willen en mogen hun omgeving verkennen. Eerst gebeurt dat dicht bij huis maar al snel verder de straat in. Er is vooral behoefte aan een veilige speelomgeving.

Kinderen van 6 -12 jaar

Kinderen uit de groepen 3 tot en met 8 van de basisschool gaan steeds meer op ontdekkingstocht en doen dit vaker in groepsverband. Ze kiezen zelf hun vrienden, oefenen met sociale rollen zoals onderhandelen en afspraken maken. Deze kinderen durven steeds meer en gaan steeds verder van huis.

Kinderen van 12 – 18 jaar

Op het voortgezet onderwijs verandert meestal het gedrag en de interesse. De kinderen gebruiken de openbare ruimte om zich te verzamelen, rond te hangen of te sporten. Ze verplaatsen zich door het dorp of de wijk. Ontmoeting met leeftijdsgenoten is belangrijk.

5.2. Doelstellingen

Op basis van de visie is de doelstelling van het gemeentelijk speelvoorzieningenbeleid:

De gemeente Súdwest-Fryslân wil voldoende, veilige en aantrekkelijke speelvoorzieningen voor kinderen van 0 – 18 jaar.

6. Nieuw speelvoorzieningenbeleid

Dit hoofdstuk bevat voorstellen voor het nieuwe speelvoorzieningenbeleid. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de bestaande speelvoorzieningen (paragraaf 6.1) en nieuwe speelvoorzieningen (paragraaf 6.2).

6.1. Bestaande speelvoorzieningen

Speelruimtenorm

Het Ministerie van VROM verzoekt gemeenten voor bestaande speelvoorzieningen 'zo mogelijk naar de 3 % norm toe te groeien als hieraan niet wordt voldaan'. Op dit moment is niet duidelijk of de gemeente voor de bestaande speelvoorzieningen voldoet aan de norm. Daarvoor zijn inventarisaties en tijdrovende berekeningen nodig. Voorgesteld wordt deze norm niet als uitgangspunt te nemen voor de bestaande speelvoorzieningen. Allereerst is de speelruimtenorm vooral bedoeld voor nieuwe woongebieden. Daarnaast gaan we er van uit dat de fusiegemeenten in de afgelopen jaren hebben gezorgd voor een goede en evenwichtige spreiding van speelvoorzieningen waarbij rekening is gehouden met de wensen van een dorp of wijk en de kinderen. Een derde argument is dat de norm voor onze gemeente - met veel kleine kernen - minder geschikt is en een berekening lastig te maken is. Tenslotte ontbreken de financiële middelen om de bestaande speelvoorzieningen zo nodig (fors) uit te breiden om te kunnen voldoen aan de 3%-norm.

Voorstel 1

Voor de bestaande speelvoorzieningen stellen we geen speelruimtenorm vast.

Voorstel 2

Uitgangspunt is dat het huidige aantal speelvoorzieningen, de spreiding en de aanwezige speeltoestellen voldoende is.

Het verbeteren van de kwaliteit en het oplossen knelpunten

Het gemeentelijk beleid richt de komende vijf jaar vooral op het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande speelvoorzieningen en het oplossen van knelpunten. We gaan de kwaliteit van de bestaande speelvoorzieningen verbeteren door deze speelvoorzieningen (inclusief de herinrichting) te beoordelen op basis van kwaliteitsnormen (Bijlage 4). Deze kwaliteitsnormen hebben betrekking op de veiligheid, de inrichting van de speelvoorzieningen en de aansprakelijkheid. Daarnaast gaan we de komende vijf jaar in overleg met de gebruikers na welke knelpunten er zijn en proberen we die knelpunten op te lossen.

Eén knelpunt (of actiepoint) betreft het afronden van de onderhandelingen met vijf wijk- of speeltuinverenigingen in Bolsward. Het gemeentebestuur van Bolsward heeft op 23 november 2010 ingestemd met de eigendomsoverdracht van de speeltoestellen (opstalrecht) aan de betreffende verenigingen. Die overdracht is echter niet afgerond. Dit betekent dat wij met de betreffende verenigingen zullen overleggen over het vervolg. Een dergelijk overleg zal ook worden gepland met het bestuur van de speeltuinvereniging Ald Drylts uit IJlst, dit naar aanleiding van hun zienswijze.

Voorstel 3

We zetten in op het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande speelvoorzieningen en stellen daarvoor kwaliteitsnormen vast. Daarnaast proberen we knelpunten op te lossen. Wij bespreken met vijf wijk- of speeltuinverenigingen in Bolsward de eigendoms-overdracht van de speeltoestellen. Ook met de speeltuinvereniging Ald Drylts gaan we overleggen over de huidige en gewenste situatie en proberen we tot een oplossing te komen.

Beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen is belangrijk. Onder beheer en onderhoud wordt in dit verband het volgende verstaan:

- het uitvoeren van visuele, functionele en grote inspecties
- het bijhouden van logboeken
- het uitvoeren van preventief onderhoud (o.a. vastzetten verbindingen, schoonmaken, aanbrengen verdwenen onderdelen)
- het uitvoeren van correctief onderhoud (herstellen van schade)
- het uitvoeren van het groenonderhoud (inclusief maaien)

Het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen kan op verschillende manieren plaatsvinden. De gemeente kan deze werkzaamheden zelf uitvoeren of geheel of gedeeltelijk overdragen aan een derde, zoals een wijkvereniging of een dorpsbelang. In het merendeel van de herindelingsgemeenten werd het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen door de gemeenten uitgevoerd. Wij stellen voor deze beleidslijn voort te zetten. Dit betekent dat de gemeente het beheer en onderhoud voor haar rekening neemt en de speeltoestellen vervangt. Voor deze keuze zijn de volgende argumenten. Allereerst moet het beheer en onderhoud zorgvuldig gebeuren vanwege eventuele financiële en juridische gevolgen. De gemeente heeft daarvoor een inspecteur in dienst die deskundig is, ervaring heeft met de werkzaamheden en daarvoor is opgeleid. Als eigenaar van speeltoestellen kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld. Daarnaast betwijfelen wij of de overdracht van het beheer en onderhoud direct financiële voordelen voor de gemeente oplevert. Er dient dan namelijk een beheersvergoeding te worden betaald, de gemeente neemt bij het groenonderhoud de (visuele) inspecties vaak al mee en de ervaring leert dat de gemeente bij overdracht van het beheer en onderhoud nog regelmatig wordt ingeschakeld, bijvoorbeeld voor het geven van advies of het uitvoeren van werkzaamheden. Voor de overdracht aan een derde is vaak ook vereist dat de vereniging een rechtspersoon is en dat is niet altijd het geval. Tenslotte kan bij overdracht van het beheer en onderhoud aan een wijkvereniging of dorpsbelang de continuïteit een probleem opleveren. Als voorbeeld noemen we een zeer actieve wijkvereniging die door bestuurswisselingen minder actief wordt waardoor er achterstallig onderhoud kan ontstaan. Het uitvoeren van het beheer en onderhoud door de gemeente betekent dat er duidelijkheid is. Het beheer en onderhoud vindt plaats overeenkomstig het basisniveau zoals opgenomen in de kwaliteitsnormen (Bijlage 4). Het uitvoeren van beheer en onderhoud door de gemeente betekent waarschijnlijk ook dat bestaande overeenkomsten moeten worden beëindigd of moeten worden aangepast. Dit zal verder moeten worden uitgezocht.

Het uitvoeren van beheer en onderhoud van speelvoorzieningen door de gemeente heeft alleen betrekking op de speeltuinen de openbare speelplaatsen. Voor de pleinen bij scholen, peuterspeelzalen of kinderdagverblijven is nader onderzoek nodig omdat er toestemming nodig is van de eigenaar, de feitelijke situatie niet altijd duidelijk is en schoolbesturen een rijksvergoeding ontvangen voor het beheer en onderhoud en de vervanging van de speeltoestellen op het plein. Wij verwijzen in dit verband naar het gestelde bij voorstel 6.

Voor de drie speeltuinverenigingen met een (officiële) speeltuin betekent dit dat zij niet of nauwelijks meer werkzaamheden verrichten waar een vergoeding tegenover moet staan.

Voorstel 4

De gemeente verzorgt het beheer en onderhoud van de speeltuinen en de openbare speelplaatsen alsmede de vervanging van speeltoestellen en betaalt deze kosten.

Verwijderen speelvoorzieningen

Het komt soms voor dat een speelvoorziening of één of meer speeltoestellen niet of nauwelijks meer worden gebruikt door de betreffende doelgroep. In die situaties is het uit financieel en juridisch oogpunt gewenst dat de speelvoorziening of de speeltoestellen worden verwijderd. De overbodige speeltoestellen kunnen dan voor andere speelvoorzieningen worden ingezet. Wel is het belangrijk om de speelvoorziening als informele speelvoorziening (een openbaar terrein zonder speeltoestellen) in stand te houden omdat kinderen dan de mogelijkheid houden om er (weer) te gaan spelen. Dat is belangrijk want uit onderzoek is gebleken dat kinderen om te spelen veelvuldig gebruik maken van de informele speelvoorzieningen.

Voorstel 5

We verwijderen speeltoestellen die niet meer worden gebruikt en zetten deze eventueel in voor andere speelvoorzieningen. We handhaven de betreffende speelvoorziening als informele speelvoorziening (openbaar terrein zonder speeltoestellen).

Opengestelde pleinen bij scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven

De pleinen bij scholen, peuterspeelzalen of kinderdagverblijven zijn belangrijke speelvoorzieningen voor kinderen, zowel voor, tijdens als na openingstijden. Kinderen kunnen er met veel plezier spelen. We stimuleren daarom het openstellen van pleinen na de sluiting van de school, peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf. Het openstellen van een plein betekent dat de eigenaar daar toestemming voor moet geven en het betreden van het plein (fysiek) mogelijk dient te maken, bijvoorbeeld door de hekken open te zetten. Een eigenaar kan problemen hebben met de openstelling van het plein na sluitingstijd vanwege vandalisme of aansprakelijkheid. De basisscholen ontvangen ook een rijksvergoeding voor het beheer en onderhoud en het vervangen van speeltoestellen.

Speeltoestellen, Brede School Duinterp, Sneek

Volgens onze informatie zijn 51 pleinen bij scholen en peuterspeelzalen niet open gesteld. De feitelijke situatie bij de kinderdagverblijven is niet bekend omdat de gemeente daar nu niet of nauwelijks bemoeienis mee heeft. De gemeente zal in overleg treden met de eigenaar. Als een eigenaar van een school, peuterspeelzaal of kinderdagverblijf bereid is een plein na sluitingstijd open te stellen dan zullen er heldere afspraken moeten worden gemaakt. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Het plein wordt na sluitingstijd opengesteld voor kinderen;
- De gemeente stimuleert de openstelling
- De aansprakelijkheid van partijen na sluitingstijd is duidelijk;
- De afspraken worden schriftelijk vastgelegd.

Voorstel 6

We stimuleren het openstellen van pleinen bij scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven na sluitingstijd en treden daarvoor in overleg met de eigenaren van de pleinen.

Exploitatie- en activiteiten subsidies

We stellen voor de bestaande subsidies voor speelvoorzieningen binnen een redelijke termijn te beëindigen. Een overzicht van deze subsidies is opgenomen onder Bijlage 3. De speeltuinverenigingen in de voormalige gemeente Wymbritseradiel ontvangen in 2014 voor de laatste keer subsidie. De subsidies aan de speeltuinverenigingen in de voormalige gemeenten Bolsward en Sneek worden in 2014 (volledige subsidie) en 2015 (50 %) afgebouwd, de subsidies vervallen vanaf 2016.

Voor het beëindigen van de subsidies zijn de volgende argumenten:

1. Het beheer en onderhoud van de speelvoorziening en de vervanging van speeltoestellen wordt door de gemeente uitgevoerd en betaald;
2. De wijkverenigingen van de drie speeltuinen hebben de mogelijkheid om voor de activiteiten eigen inkomsten te verwerven bijvoorbeeld uit contributies, entreegelden en verkoop van producten; zij kunnen zo het verlies aan subsidie(s) compenseren;
3. Alle speeltuinverenigingen dienen gelijk te worden behandeld en precedentwerking moet worden voorkomen;
4. Het beëindigen van de subsidies betekent dat er extra geld vrijkomt voor met name het vervanging van speelvoorzieningen.

Voorstel 7

We beëindigen de bestaande activiteiten- en exploitatiesubsidies.

6.2. Nieuwe speelvoorzieningen

Naast de bestaande speelvoorzieningen kunnen er ook nieuwe speelvoorzieningen worden aangelegd. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen twee situaties:

1. De aanleg van een nieuwe speelvoorziening in een bestaand gedeelte van een dorp of stad;
2. De aanleg van een speelvoorziening in een nieuwe woonwijk.

De situatie genoemd punt 1 heeft bijvoorbeeld betrekking op een verzoek om een derde speelvoorziening in een dorp waar al twee speelvoorzieningen aanwezig zijn. Bij punt 2 gaat het om het realiseren van een nieuwe speelvoorziening in een nieuwe woonwijk.

Speelruimtenorm

In paragraaf 6.1 is voorgesteld om voor bestaande speelvoorzieningen geen speelruimtenorm vast te stellen. Met verwijzing daarnaar stellen we voor om ook geen speelruimtenorm vast te stellen voor de aanleg van een nieuwe speelvoorziening in een bestaand gedeelte van een dorp of stad.

Het is wenselijk om bij de aanleg van nieuwe woonwijken (uitleg- of inbreidingslocaties) wel rekening te houden met voldoende speelruimte. In paragraaf 3.2 is aangegeven dat het Ministerie van VROM de gemeenten heeft verzocht om 3% van het (nieuwe) woongebied te reserveren voor formele speelruimte en bij nieuwe ruimtelijke planvorming uit te gaan van 3% als norm. Wij stellen voor hiermee als streefsituatie in te stemmen en dit planologisch te regelen door in de bestemmingsplanvoorschriften op te nemen dat binnen een bepaalde bestemming een speelvoorziening mogelijk is.

Bij de voorbereiding van het bestemmingsplan en in de toelichting op het plan zal worden verwezen naar de streefnorm van 3% zoals vastgesteld in deze beleidsnota.

Voorstel 8

Voor de aanleg van een nieuwe speelvoorziening in een bestaand gedeelte van een dorp of stad stellen we geen speelruimtenorm vast. We streven er naar om bij de aanleg van nieuwe woonwijken 3% van de openbare ruimte te reserveren voor speelvoorzieningen.

Een nieuwe speelvoorziening in een bestaande gedeelte van een dorp of stad

In paragraaf 6.1 is aangegeven dat wij er van uit gaan dat de fusiegemeenten in de afgelopen jaren hebben gezorgd voor een goede en evenwichtige spreiding van speelvoorzieningen waarbij rekening is gehouden met de wensen van een dorp of wijk en de kinderen. Uitgangspunt is dat het huidige aantal speelvoorzieningen en de spreiding daarvan voldoende is. Dit betekent dat uitbreiding van het aantal speelvoorzieningen in een bestaand gedeelte van een dorp of stad in principe niet mogelijk is. Toch kunnen er aanvragen bij de gemeente binnenkomen. In dat geval wordt een aanvraag om uitbreiding getoetst aan de beoordelingscriteria zoals opgenomen in Bijlage 5.

Voorstel 9

We verlenen in principe geen medewerking aan de aanleg van een nieuwe speelvoorziening in een bestaand gedeelte van een dorp of stad. Een aanvraag wordt getoetst aan beoordelingscriteria.

De aanleg van een speelvoorziening in een nieuwe woonwijk

In voorstel 8 is aangegeven dat we bij de aanleg van nieuwe woonwijken er naar streven om 3% van de openbare ruimte te reserveren voor speelvoorzieningen. Om financiële redenen dienen de speelvoorzieningen zo veel mogelijk te worden gesitueerd in geclusterd groen zonder dat dit ten koste gaat van de uit te geven grond. Deze opdracht zal de stedenbouwkundig ontwerper worden meegegeven bij het ontwikkelen van de woonwijk, in voorbereiding op het maken van het bestemmingsplan.

Daarnaast stellen we voor om in de exploitatie van de bestemmingsplannen voor nieuwe woonwijken een bedrag te reserveren voor één of meer speelvoorzieningen. Een bedrag van € 350,- per woning (exclusief btw en jaarlijkse indexering) is redelijk en gebaseerd op de NUSO norm voor speelvoorzieningen. Zo nodig wordt deze verplichtingen opgelegd aan een projectontwikkelaar.

Speeltoestellen, Het Schut, Oudvaart, Sneek

Daarmee is het budget voor de aanleg veilig gesteld. Het vastleggen van de speelbestemming en het reserveren van budget betekent niet dat de speelvoorziening ook daadwerkelijk zal worden gerealiseerd. Daar zijn bijvoorbeeld voldoende kinderen voor nodig.

De geplande speelvoorziening zal daarom worden aangelegd als wordt voldaan aan de beoordelingscriteria (Bijlage 6). Voor wat betreft het beheer en onderhoud van de nieuwe speelvoorzieningen is voorstel 4 ook van toepassing. Na de aanleg nemen we in de begroting een bedrag op voor het beheer en onderhoud.

Voorstel 10

Nieuwe speelvoorzieningen worden gerealiseerd in geclusterd groen. We reserveren in de exploitatie van een bestemmingsplan een normbedrag van € 350,-- per woning (exclusief btw) voor de aanleg van speelvoorzieningen. Na de aanleg wordt in de begroting een bedrag opgenomen voor beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen.

Voorstel 11

Een speelvoorziening wordt alleen gerealiseerd als wordt voldaan aan beoordelingscriteria.

Voorstel 12

De gemeente verzorgt het beheer en onderhoud en de vervanging van nieuwe speelvoorzieningen en betaalt deze kosten.

6.3. Maatwerk

In de gemeente zijn 263 vrij toegankelijke speelvoorzieningen waar verschillend beleid aan ten grondslag ligt. Afspraken zijn soms niet duidelijk of verouderd. Situaties zijn niet altijd vergelijkbaar zoals een nieuwe woonwijk in een (klein) dorp en een nieuwe woonwijk in een (grote) stad. Soms zijn er subsidiemogelijkheden. Er kunnen zich dus tal van bijzondere situaties voordoen. Dit betekent dat het nieuwe speelvoorzieningenbeleid niet altijd strikt kan worden toegepast en dat er soms maatwerk nodig is. Dat geldt zowel voor bestaande als nieuwe speelvoorzieningen.

Voorstel 13

We passen zo nodig maatwerk toe op bestaande en nieuwe speelvoorzieningen.

6.4. Communicatie

Het is belangrijk om direct betrokkenen zoals bewoners, wijkverenigingen en dorpsbelangen (interactief) te betrekken bij de uitvoering van het speelvoorzieningenbeleid. Dit betekent dat wij belanghebbenden in de gelegenheid stellen om hun wensen of knelpunten bij de gemeente kenbaar te maken. Dit houdt ook in dat de aanleg van een nieuwe speelvoorziening of een belangrijke wijziging in een bestaande speelvoorziening wordt voorgelegd aan de direct betrokkenen.

Voorstel 14

We betrekken direct belanghebbenden actief bij het uitvoeren van het speelvoorzieningenbeleid

6.5. Budgetten

De gemeente beschikt niet over een meer jaren onderhoudsplan (MOP) voor de speelvoorzieningen. Uitgangspunt is dat de uitvoering van het nieuwe speelvoorzieningenbeleid plaats moet vinden binnen het beschikbare budget.

Het (structurele) budget voor het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen bedraagt voor 2013 in totaal € 285.118. Dit bedrag is inclusief de personeelsuren voor het beheer en onderhoud. Ook de aanschaf en het vervangen van kleine, eenvoudige speeltoestellen kan uit dit budget worden betaald.

Het groot onderhoud (de aanschaf en het vervangen van grote, dure speeltoestellen) wordt volgens de nota kapitaalgoederen jaarlijks geraamd op € 134.000,--. Hiervoor is op dit moment geen budget. Een verdere uitwerking van dit onderdeel, inclusief de budgetten, wordt meegenomen in de dit jaar op te stellen nota openbaar groen (fase vier kapitaalgoederen).

Daarnaast is er krediet beschikbaar gesteld voor (nieuwe) speelvoorzieningen. Het betreft hier:

- Twee speelvoorzieningen in Bolsward (totaal € 27.000);
- Een algemene reserve voor herstel speelterreinen gemeente Nijefurd (€ 10.000).

Verder is er soms besloten een bedrag voor speelvoorzieningen op te nemen in de exploitatieopzet van een bestemmingplan zoals voor Sneek (Harinxmaland), Blauwhuis (Sylroede II), Scharnegoutum (De Zwette III) en Woudsend (It Skar).

Er wordt voorgesteld om alle bestaande exploitatie- en activiteitsubsidies binnen een redelijke termijn te beëindigen. Hierdoor komt er een budget beschikbaar van € 12.000.

Voor de aanleg van een speelvoorziening in een nieuwe woonwijk wordt het budget opgenomen in de exploitatieopzet voor de woonwijk. Het beheer en onderhoud wordt meegenomen in de begroting.

Speeltoestellen Snecanusstraat, Sneek

7. Acties en planning

Na vaststelling van het nieuwe speelvoorzieningenbeleid zal het beleid de komende vijf jaar moeten worden uitgevoerd. Daarvoor zijn volgende acties nodig.

Nr.	Actie	Eenmalig/ structureel	Planning
1.	Het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande speelvoorzieningen en het oplossen van knelpunten. Overleg met vijf wijk- of speeltuinverenigingen in Bolsward en de speeltuinvereniging Ald Drylts te IJlst.	Structureel Eenmalig	2013 - 2018 2014
2.	Het beheer en onderhoud van bestaande en nieuwe speelvoorzieningen uitvoeren volgens het basisniveau.	Structureel	2013 - 2018
3.	Het beëindigen c.q. aanpassen van bestaande overeenkomsten met derden zoals dorpsbelangen en (wijk)verenigingen.	Eenmalig	2013 en 2014
4.	Het verwijderen van bestaande speelvoorzieningen en/of speeltoestellen die niet meer worden gebruikt en de speeltoestellen zo mogelijk inzetten voor andere speelvoorzieningen. Het handhaven deze speelvoorziening als informele speelvoorziening.	Structureel	2013 - 2018
5.	Het openstellen van pleinen na sluitingstijd stimuleren en daarover heldere afspraken maken met de eigenaren.	Eenmalig	2013 en 2014
6.	Het beëindigen van exploitatie- en activiteitensubsidies.	Eenmalig	2013
7.	Het reserveren van 3 % formele speelruimte in nieuwe bestemmingsplannen.	Structureel	2013 - 2018
8.	Nieuwe speelvoorzieningen realiseren in geclusterd groen. In de exploitatie van nieuwe bestemmingsplannen (of woonwijken) een normbedrag van € 350 per woning (exclusief btw) reserveren voor de inrichting van een speelvoorziening. Na de aanleg een bedrag opnemen in de begroting voor het beheer en onderhoud van de speelvoorziening.	Structureel	2013 - 2018
9.	Het aanleggen van nieuwe speelvoorzieningen indien wordt voldaan aan de beoordelingscriteria.	Structureel	2013 - 2018
10.	Het toepassen van maatwerk voor bestaande en nieuwe speelvoorzieningen.	Structureel	2013 - 2018

Bijlagen

1. Overzicht bestaande speelvoorzieningen
2. Beschrijving speelvoorzieningenbeleid herindelingsgemeenten
3. Overzicht exploitatie- en activiteitsubsidies
4. Kwaliteitsnormen bestaande speelvoorzieningen
5. Beoordelingscriteria nieuwe speelvoorziening in bestaand deel van dorp of stad
6. Beoordelingscriteria nieuwe speelvoorziening in nieuwbouwwijk

School Oudvaart, Sneek

Bijlage 1. Overzicht bestaande speelvoorzieningen

Plaats	Speelvoorziening	Aantal	Totaal aantal speeltoestellen
	SPEELTUINEN		
Bolsward		1	22
Sneek		2	42
<i>Totaal</i>		3	64
	OPENBARE SPEELPLAATSEN		
Abbega		1	8
Arum		2	5
Blauwhuis		1	5
Bolsward		24	142
Burgwerd		1	4
Exmorra		1	8
Folsgare		1	12
Gaast		1	5
Gaastmeer		1	3
Gauw		1	7
Goënga		2	8
Hartwerd		1	6
Heeg		6	27
Hemelum		1	5
Hindeloopen		1	6
Hommerts		2	15
Indyk		1	5
Jutrijp		1	7
Kimswerd		4	18
Koudum		3	8
Makkum		4	22
Molkwerum		1	11
Nijland		3	32
Oosthem		3	16
Oppenhuizen		2	8
Oudega		2	18
Pingjum		1	11
Scharnegoutum		4	24
Schettens		1	12
Schraard		1	4
Stavoren		4	5
Sneek		106	489
Tirns		1	10
Tjerkwerd		1	6
Uitwellingerga		1	6
Warns		1	3
Witmarsum		2	13
Wolsum		1	6
Wons		1	10
Workum		4	15
Woudsend		4	20
IJlst		12	69
<i>Totaal</i>		216	1114

	OPENGESTELDE PLEINEN BIJ SCHOLEN EN PEUTERSPEELZALEN		
Abbega		1	In totaal 260
Arum		1	
Blauwhuis		1	
Bolsward		1	
Exmorra		1	
Folsgare		1	
Gaastmeer		1	
Gauw		1	
Heeg		2	
Hemelum		1	
Hindeloopen		1	
Hommerts		1	
Kimswerd		1	
Koudum		1	
Molkwerum		1	
Nijland		2	
Oosthem		2	
Oppenhuizen		1	
Oudega		1	
Pingjum		1	
Scharnegoutum		1	
Sneek		10	
Stavoren		1	
Warns		2	
Workum		1	
Woudsend		3	
IJlst		2	
Ysbrechtum		1	
<i>Totaal</i>		<i>44</i>	<i>260</i>

Bijlage 2

Beschrijving speelvoorzieningenbeleid herindelings-gemeenten

Gemeente Bolsward

In de gemeente Bolsward zijn op gemeentegrond 25 speelvoorzieningen (zonder scholen c.a.) aanwezig. Er zijn zeven (wijk- of speeltuin)verenigingen die een aantal speelvoorzieningen beheerden. Er is één (officiële) speeltuin. De verenigingen ontvingen een subsidie in de vorm van een vaste bijdrage voor verzekering, keuring, onderhoud en vervanging van speeltoestellen. De afspraken over het onderhoud zijn niet schriftelijk vastgelegd. De zeven verenigingen betaalden zelf nieuwe speeltoestellen en ontvingen daarvoor een gemeentelijke subsidie (een derde gedeelte van de aanschafkosten met een maximum). De speelvoorzieningen zijn juridisch eigendom van de gemeente. Vijf wijkverenigingen hebben in 2010 aangegeven de eigendom van de speeltoestellen over te willen nemen (opstalrecht). Het gemeentebestuur van Bolsward heeft hier op 23 november 2010 mee ingestemd. Het opstalrecht is vervolgens vanwege de herindeling niet gevestigd. De gemeente stelde jaarlijks een subsidiebedrag van € 16.142 beschikbaar. Dit is vastgelegd in de Subsidienota.

Gemeente Nijefurd

In de gemeente Nijefurd waren 22 speelvoorzieningen. Het beleid is vastgelegd in de beleidsnota Openbare Speelterreinen (juli 2000). In deze notitie stonden criteria waaraan een speelvoorziening en de organisatie moest voldoen. Aanvankelijk waren speeltuinverenigingen en dorpsbelangen belast met beheertaken zoals het bijhouden van logboeken en het verrichten van kleine reparaties. De gemeente bleef verantwoordelijk voor de veiligheid. De gemeente was niet tevreden over de gekozen systematiek en heeft daarom besloten om vanaf 2009 zelf het beheer en onderhoud uit te voeren en tot aan de herindeling de knelpunten zo veel mogelijk op te lossen. De gemeente inspecteerde 2 tot 3 keer per jaar de speelvoorzieningen. Ook het grote onderhoud was bij de gemeente ondergebracht. Voor het vervangen van speeltoestellen was een budget van € 6.300 beschikbaar. Het budget voor groenonderhoud was € 13.000.

Gemeente Sneek

In de voormalige gemeenten Sneek zijn 108 speelvoorzieningen waaronder twee (officiële) speeltuinen. In 1988 is een Speelruimteplan vastgesteld dat periodiek is geactualiseerd. Het subsidiebeleid was opgenomen in de 'Subsidieregels' die behoorden bij de Verordening OWSC. De gemeente verleende een activiteitsubsidie aan twee speeltuinverenigingen. Doelgroep waren kinderen van 0 – 12 jaar. De subsidie bedroeg € 3.460 per vereniging. In ruil voor deze subsidie waren de speeltuinverenigingen belast met bepaalde taken zoals visuele inspecties, (licht) onderhoudswerk en het organiseren van activiteiten. De gemeente was belast met het beheer en onderhoud en de andere inspecties van de speelvoorzieningen. Ook de aanschaf en vervanging van speeltoestellen werd door de gemeente betaald. De werkzaamheden werden in eigen beheer uitgevoerd. Dit geldt ook voor het maaien en het groenonderhoud. De gemeente betaalde deze kosten. Voor de activiteitsubsidie was een subsidieplafond vastgesteld van € 6.920,--. Voor het toezicht, beheer en onderhoud en inspectie was een budget beschikbaar van € 125.000 (inclusief personeelskosten).

Gemeente Wûnseradiel

Het beleid van de gemeente Wûnseradiel is vastgelegd in het Beleidsplan Welzijn 2009-2012. Het beleid had betrekking op 18 speelvoorzieningen in 15 dorpen. In de gemeente Wûnseradiel heeft voor de herindeling een inhaalslag plaatsgevonden waardoor alle speeltoestellen aan de veiligheidseisen voldeden.

Er zijn soms ook (afgekeurde) speeltoestellen verwijderd. Het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen was meestal overgedragen aan een (speeltuin)vereniging of een dorpsbelang. Daarvoor zijn bruikleenovereenkomsten gesloten. Voor de enige speeltuin in het dorp verleende de gemeente voor verbetering en onderhoud een subsidie van 30 % tot een maximum van € 2.300. Als er in een dorp meerdere speeltuinen aanwezig waren dan bedroeg de bijdrage 25 % met een maximum van € 1.135. De bijdrage voor het realiseren van een nieuwe speeltuin bedroeg eveneens 30 % met een maximum van € 2.300. De bijdrage werd alleen verleend als de betreffende speeltuinvereniging of dorpsbelang de laatste acht jaar geen bijdrage van de gemeente had ontvangen voor het realiseren of verbouwen van een speeltuin. Daarnaast verleende de gemeente een bijdrage in het kader van de plattelandsprojecten (cofinanciering met de provincie).

Gemeente Wymbritseradiel

In de gemeente Wymbritseradiel zijn 75 speelvoorzieningen. Het gemeentelijk beleid is opgenomen in de nota 'Beschrijving speelvoorzieningen Wymbritseradiel (laatste update 2010). Er werd onderscheid gemaakt in vier voorzieningen:

- A-voorzieningen: voorzieningen in eigendom/beheer bij de gemeente;
- B-voorzieningen: voorzieningen eigendom van de gemeente, beheer is in handen van een derde (vereniging, dorpsbelang);
- C-voorzieningen: voorzieningen in eigendom/beheer bij schoolbesturen;
- D-voorzieningen: eigendom/beheer bij een derde zoals een peuterspeelzaal.

De gemeentelijke bemoeienis beperkte zich in hoofdzaak tot de categorieën A en B. De gemeente was juridisch eigenaar van deze beide categorieën speelvoorzieningen. Voor de categorie A-voorzieningen betaalde de gemeente alle (onderhouds)kosten. Voor de categorie B voorzieningen bedroeg de gemeentelijke vergoeding 75 % van de onderhoudskosten en meubilair (omheining, zitbank etc.). Daarnaast kon de gemeente een bijdrage van 45 % verlenen voor renovatie of reconstructie van een B-voorziening. Het grasmaaien en groenonderhoud van de categorie A en B-voorzieningen kwam voor rekening van de gemeente. Speeltuinvereniging konden in aanmerking komen voor een activiteitsubsidie. Vanaf 1997 is er in de gemeente Wymbritseradiel een inhaalslag gemaakt en zijn veel speelvoorzieningen grondig opgeknapt en vernieuwd. Vier speeltuinverenigingen ontvingen een kleine bijdrage voor het organiseren van activiteiten. Het speelvoorzieningenbudget voor 2010 bedroeg € 156.000. Dit bedrag is in 2010 incidenteel verhoogd vanwege een inhaalslag.

Bijlage 3

Overzicht exploitatie- en activiteitsubsidies

Naam vereniging	Plaats	Subsidie 2011	Subsidie 2012	Subsidie 2013	Bijzonderheden
Wijkvereniging De Fugelkrite (1)	Bolsward	1.664	1.658	1.657	Subsidie voor lidmaatschap Nuso, verzekeringen, keuring, onderhoud etc.
Wijkvereniging De Middelzee (2)	Bolsward	1.710	1.697	0	Idem
Wijkvereniging De Molendraai (3)	Bolsward	1.325	0	1.382	Idem
Buurt- en speeltuinvereniging De Blauwpoort (4)	Bolsward	1.173	1.163	1.158	Idem
Buurt- en speeltuinvereniging Plan Noord II (5)	Bolsward	1.551	1.531	1.425	Idem
Stichting Speeltuin Het Schuttersveld (6)	Bolsward	827	827	827	Idem
De nieuwe buurtvereniging Bolsward (7)	Bolsward	709	0	0	Idem
Speeltuinvereniging Spershem-Tuindorp (8)	Sneek	3.460	3.460	3.460	Subsidie voor speelactiviteiten en toezicht daarop
Wijkvereniging Zwette-Noordoosthoek (9)	Sneek	3.460	3.460	0	Idem
Speeltuinvereniging Scharnegoutum (10)	Scharnegoutum	268	245	230	Subsidie activiteiten
Speeltuinvereniging Woudsend (11)	Woudsend	190	190	158	Idem
Speeltuinvereniging Ald Drylst (12)	IJlst	190	189	182	Idem
Speeltuinvereniging Nijland (12)	Nijland	206	192	201	Idem

De verenigingen genoemd onder 1 tot en met 5, 7 en 9 ontvangen jaarlijks € 1.000 organisatiegeld uit het Kernenfonds.

Bijlage 4

Kwaliteitsnormen bestaande speelvoorzieningen

Veiligheid

1. De speelvoorziening is voor de doelgroep goed, veilig en prettig bereikbaar d.w.z.:
 - * er is een fysieke afscheiding met een drukke doorgaande weg
 - * oversteken naar de speelvoorziening zijn zichtbaar en veilig ingericht
 - * een speelvoorziening dichtbij water voor kinderen van 0-6 jaar is fysiek afgescheiden van het water; voor kinderen van 6-12 jaar is er een heldere scheiding tussen water en land en kunnen kinderen gemakkelijk uit het water klimmen
2. Op de plaats van de speelvoorziening is sociale controle mogelijk of eenvoudig te realiseren
3. De speeltoestellen voldoen aan de voorschriften van het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen
4. De beplanting op de speelvoorziening bestaat niet uit zwaar giftige, doornachtige of huid irriterende beplanting; voor zover mogelijk wordt deze beplanting verwijderd
5. De ondergrond van de speeltoestellen bestaat in principe uit gras of zand; in bijzondere gevallen zijn rubber tegels of kunstgras een optie
6. Speeltoestellen worden alleen betrokken bij door de gemeente aangewezen fabrikanten
7. De gemeente zorgt dat de aansprakelijkheid duidelijk is (o.a. het verstrekken van informatie en het afsluiten van een aansprakelijkheidsverzekering)

Inrichting

8. De speelvoorzieningen worden ingericht voor de leeftijdsgroepen:
 - 0 – 6 jaar
 - 6 – 12 jaar
 - 12 – 18 jaar
9. De inrichting van de speelvoorzieningen is gebaseerd op de volgende spelmogelijkheden
 - 0 – 6 jaar: spelen, bewegen, fantasie, bouwen, en steppen/fietsen.
 - 6 – 12 jaar: samen spelen, bewegen, fantasie, bouwen en avontuurlijk spel
 - 12 – 18 jaar: sport, muziek maken/luisteren, trends, ontmoeten
10. De inrichting van de speelvoorziening is afgestemd op de doelgroep en bestaat uit:
 - * straatmeubilair (duurzaam, onderhoudsarm, vandalismebestendig)
 - * minimaal één speeltoestel per leeftijdsgroep
11. De inrichting van de speelvoorziening dient samenhang te vertonen met de omgeving. Door zorgvuldig kleur- en materiaalgebruik wordt een bijdrage geleverd aan een goede beeldkwaliteit.

12. Bij een gecombineerde speelvoorziening (meerdere leeftijdsgroepen) is er geen fysieke of ruimtelijke scheiding tussen de speelplaatsen van de leeftijdsgroepen
13. De speelvoorziening wordt op verzoek toegankelijk gemaakt voor kinderen met een handicap
14. De speelvoorziening is openbaar toegankelijk

Beheer en onderhoud

15. De speelvoorziening is bereikbaar voor (machinaal) beheer en onderhoud
16. De gemeente streeft naar het volgende basisniveau voor beheer en onderhoud:
 - * de speeltoestellen voldoen aan het Warenwet besluit attractie- en speeltoestellen;
 - * lichte schades kunnen tijdelijk voorkomen en worden zo snel mogelijk hersteld;
 - * de speeltoestellen zijn altijd bespeelbaar, uitgezonderd incidenten
17. Voor het basisniveau worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
 - * visuele inspecties, deze vinden met name plaats tijdens het groenonderhoud
 - * functionele inspecties, deze worden tenminste drie keer per jaar uitgevoerd
 - * grote inspecties, deze vinden tenminste één keer per jaar plaats
 - * alle gebreken die leiden tot gevaarlijke situaties worden binnen twee werkdagen na constatering opgelost
 - * het zand in zandbakken wordt jaarlijks aangevuld
 - * het legen van afvalbakken, tenzij dit door derden wordt gedaan
 - * de gemeente houdt per speeltoestel een logboek bij met onder andere inspecties, staat van onderhoud, geconstateerde gebreken, reparaties en geregistreerde ongevallen
 - * bij wijziging van de doelgroep wordt een speeltoestel verwijderd of vervangen door een nieuw, aantrekkelijk speeltoestel

Bijlage 5

Beoordelingscriteria nieuwe speelvoorziening in bestaand deel van dorp of stad

1. Er ligt een aanvraag of verzoek van een belanghebbende zoals een dorpsbelang of wijkvereniging

2. De aanvraag moet voor 1 april van het betreffende jaar door de gemeente zijn ontvangen

3. De aanvraag voldoet aan de volgende normen:

Doelgroep	Aantal kinderen per speelvoorziening	Afstand of speelbereik
0 – 6 jaar	Minimaal 25	150 meter
6-12 jaar	Minimaal 70	400 meter
12 – 18 jaar	Minimaal 100	1000 meter

Toepassing norm :

Om een speelvoorziening te realiseren zijn binnen een afstand van 150 meter minimaal 25 kinderen nodig in de leeftijd van 0 - 6 jaar. Deze methodiek geldt ook voor de andere twee leeftijdscategorieën.

4. In bijzondere gevallen kan van de normen worden afgeweken

5. De speelvoorziening past in het bestemmingsplan

6. De speelvoorziening voldoet aan de kwaliteitsnormen (Bijlage 4)

7. Er is budget beschikbaar voor de aanleg van de speelvoorziening

8. De gemeente hanteert de volgende prioriteitsvolgorde:

- beheer en onderhoud van bestaande speelvoorzieningen
- vervanging of uitbreiding van speeltoestellen van bestaande speelvoorzieningen
- uitbreiding van speelvoorzieningen in een bestaande deel van een dorp of stad

Bijlage 6

Beoordelingscriteria nieuwe speelvoorziening in nieuwbouwwijk

1. Er ligt een aanvraag of verzoek van een belanghebbende zoals een dorpsbelang of wijkvereniging, tenzij de aanleg van de speelvoorziening op initiatief van de gemeente plaatsvindt

2. De aanvraag voldoet aan de volgende normen:

Doelgroep	Aantal kinderen per speelvoorziening	Afstand of speelbereik
0 – 6 jaar	Minimaal 15	150 meter
6-12 jaar	Minimaal 55	400 meter
12 – 18 jaar	Minimaal 85	1000 meter

Toepassing norm :

Om een speelvoorziening te realiseren zijn binnen een afstand van 150 meter minimaal 15 kinderen nodig in de leeftijd van 0 - 6 jaar. Deze methodiek geldt ook voor de andere twee leeftijdscategorieën.

3. In bijzondere gevallen kan van de normen worden afgeweken

4. De gevraagde speelvoorziening past binnen het bestemmingsplan

5. De gevraagde speelvoorziening voldoet aan de kwaliteitscriteria van Bijlage 4

6. Er is budget beschikbaar voor de aanleg van de speelvoorziening

